

Μεσσηνίας Χρυσόστομος: “Η μητρότητα στην πυρηνική οικογένεια. Η γυναίκα ως μητέρα και σύζυγος”

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μεσσηνίας](#)

Είναι απαραίτητο να προστατέψουμε την μητρότητα, εάν θέλουμε η κατ' ουσίαν πυρηνική οικογένεια, να λειτουργήσει επωφελώς εντός της ελληνικής κοινωνίας τονίζει σε άρθρο του ο [Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος](#).

Ο Σεβασμιώτατος στο άρθρο του με τίτλο **“Η μητρότητα στην πυρηνική οικογένεια. Η γυναίκα ως μητέρα και σύζυγος”**, επισημαίνει ότι “όσο η γυναίκα καταξιώνεται στη λειτουργικότητα της γυναικείας φύσης της, ως μητέρα και σύζυγος, τόσο η καταξίωση της αυτή έχει το θετικό της αποτύπωμα στην οικογένεια της και στην κοινωνία μας”.

“Τότε μόνο θα υπάρχει ελπίδα ότι, όχι μόνο θα επιτύχουμε την μεταμόρφωση και την πλήρωση της καθημερινής μας ζωής, που τόσο συχνά μας φαίνεται κενή και δυσβάστακτη, αλλά συγχρόνως ότι θα μπορέσουμε να εκπληρώσουμε τον λόγο για τον οποίο γεννηθήκαμε, ανατραφήκαμε και βρισκόμαστε τώρα πάνω στη γη, σε μία συνεχή πορεία ευδαίμονος καλλιέργειας, ισόρροπης ανάπτυξης, καθολικής πρόοδου και ευημερίας «έως εσχάτων»”, καταλήγει.

Αναλυτικά το άρθρο του Μητροπολίτη Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου:

Η μητρότητα είναι ίσως η πιο αθόρυβη και συγχρόνως η πιο δυνατή ισχυρή λειτουργία μέσα στην οικογένεια. Δεν εξαντλείται στη φροντίδα των παιδιών, αλλά γίνεται τρόπος ζωής, προσφοράς, υπομονής και αγάπης, η οποία απλώνεται σε ολόκληρη την οικογένεια και συχνά ξεπερνά τα όριά της. Παραμονές της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, το πρόσωπο της Παναγίας μάς θυμίζει αυτή ακριβώς τη διάσταση της μητρότητας: την αγάπη που συνοδεύει, στηρίζει και παραμένει κοντά στον άνθρωπο σε κάθε στιγμή της ζωής του. Μέσα σε αυτό το φως αποκτούν ιδιαίτερη αξία και οι απλές, καθημερινές μαρτυρίες ανθρώπων που έζησαν από κοντά μια τέτοια οικογενειακή σχέση.

Δανείζομαι την περιγραφή ενός γιού στο πώς βίωνε τις σχέσεις των γονέων του. «Συμπλήρωναν ο ένας τον άλλον. Η μητέρα μας ακολουθούσε τον πατέρα μας σε όλες του τις αποφάσεις, αλλά και ο πατέρας μας δεν μπορούσε να αποφασίζει χωρίς την μητέρα μας. Ήταν πάντοτε μαζί. Ο ένας για τον άλλον, αλλά μαζί και για τον πλησίον. Η μητέρα μας ζούσε σε απόλυτη αρμονία με τον αγαπητό της σύζυγο. Για τα παιδιά της ήταν μία γλυκειά και τρυφερή μητέρα, γιαγιά και προγιαγιά. Μεγάλοι και μικροί σαν σε μυθιστόρημα. Όλοι φιλοξενήθηκαν με εγκαρδιότητα και τιμή».

Η απλή αλλά ουσιαστική περιγραφή καταδεικνύει, ότι αυτό το οποίο χαρακτηρίζουμε ως «ανδρόγυνο», σχέση, δηλαδή, άνδρα και γυναίκας σε έναν κοινόν οίκο, καθορίζεται από την συναντίληψη και ενότητα, όχι μόνο «σαρκός και αίματος», αλλά και έργων, δράσεων, σκέψεων, αποφάσεων, ενεργειών, και αντιλήψεων, αφού υπηρετούν έναν κοινό σκοπό, την δημιουργία, την ανάπτυξη και την προσφορά στην μικρογραφία μιάς κοινωνίας, των μελών μιάς οικογένειας.

Αντίθετα, εάν σ' αυτόν τον κοινόν οίκο, ο άνδρας και η γυναίκα βρίσκονταν σε διάσταση και σύγκρουση, τότε δεν θα προχωρούσε τίποτε, θα έμενε ο οίκος στάσιμος και ακυβέρνητος και σε άσχημη κατάσταση, όπως λέει ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, είναι ένα αφύσικο καράβι που θαλασσοδέρνεται.

Απολύτως ευκαταία και προτιμηταία, συνεπώς, η συζυγική αρμονία, ομόνοια, ενότητα και συνεργασία ως συνισταμένη μιάς συνεχούς κατάστασης αγώνος και αλληλοπεριχωρήσεων. Ένας διττός αγώνας, αντικείμενος σε κάθε μορφής εξουσίας, με την οποία επιδιώκεται η θυσία των άλλων προς ικανοποίηση ατομικών απόψεων και προτιμήσεων, συγκείμενος όμως στην κατάκτηση του πραγματικού νοήματος της συμβίωσης και της ομοζυγίας. Στον γάμο είναι ανοίκεια η εξουσιαστική δύναμη, όπως ακριβώς ισχύει και στην Εκκλησία και στην κατά Χριστόν σωτηρία. Στον γάμο υπάρχει αμοιβαιότητα, ισότητα και μία αξιοπρόσεκτη ισοτιμία μεταξύ των συζύγων, γιαυτό είναι συγχρόνως και ομόζυγοι.

Υπ' αυτήν την προοπτική ο πραγματικός και ουσιαστικός γάμος δεν είναι μία απλή μορφή συμβίωσης αλλά είναι ένα συνεχές και δυναμικό γεγονός, πάντοτε με θετικό πρόσημο στην πορεία του, όταν μάλιστα βρίσκεται σε αναφορά προς τις διανθρώπινες σχέσεις και την κοινωνία.

Σ' αυτή την ισορροπία των ομοζύγων σχέσεων η γυναίκα, ως μητέρα και σύζυγος, καλείται να διαδραματίσει έναν σημαντικό ρόλο, να συμπληρώσει τον σύζυγό της στον κοινό τους αγώνα για την βιοτική μέριμνα της οικογένειας του, να καταστεί ασφαλής και σταθερός βοηθός και συνεργάτης του συζύγου της.

Επαναλαμβάνω τα λόγια της περιγραφής. «Συμπλήρωναν ο ένας τον άλλον, ο ένας δίπλα στον άλλο... η μητέρα ακολουθούσε τον πατέρα σ' όλες τις αποφάσεις αλλά και ο πατέρας δεν μπορούσε να αποφασίσει χωρίς την μητέρα».

Αυτή ακριβώς η περιγραφική μορφή σχέσης αποτελεί το «κάτοπτρο» της γυναίκας μητέρας και συζύγου, της γυναίκας στις σχέσεις της προς τον σύζυγό της και προς τα παιδιά της.

Μία σύζυγος, η οποία καλλιεργεί την κοινωνία με τον σύζυγό της και συγχρόνως προβάλλει το πρότυπο κοινωνίας και σχέσης προς τα παιδιά της, ως το δομικό στοιχείο σε ό,τι χαρακτηρίζουμε οικογένεια. Η γυναίκα ως σύζυγος πρέπει να καλλιεργεί την σωφροσύνη μέσα στην οικογένεια και να συμπληρώνει τον σύζυγό της, διαφορετικά τα προβλήματα σχέσεων και συναντίληψης θα επιφέρουν οδυνηρά αποτελέσματα.

Ο περιγραφόμενος τρόπος ζωής των συζύγων, ας παραδεχθούμε, ότι δημιουργεί πάντως -ως μη όφειλε- προκλήσεις στις σύγχρονες κοινωνίες, επειδή

νοηματοδοτείται από τον αλληλοσεβασμο, την θυσιαστική αγάπη και την ισότητα τόσο στα δικαιώματά τους όσο και στις υποχρεώσεις τους. Ο Μέγας Βασίλειος χαρακτηρίζει τον τρόπο αυτό ως «αγαπητική δύναμη» και ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός ως «δύναμη αγαπήσεως» και «ορμή προς το έτερον». Αυτή η «δύναμις» αποτελεί την κινητήρια ισχύ ώστε οι σχέσεις μεταξύ των συζύγων, ανδρός και γυναικός, να καρποφορήσουν και να καρπογονήσουν σε κάθε επίπεδο της ζωής και να αποτελέσουν πραγματική συμβίωση.

Η ισότητα, η ισοτιμία και ο αλληλοσεβασμός δεν επιτρέπουν να εμφιλοχωρήσει μεταξύ των συζύγων η πλεονεξία ούτε η αφροσύνη ενώ η σωφροσύνη και η σύνεση είναι απαραίτητα στοιχεία μεταξύ των συζύγων όχι μόνο για τις ουσιώδεις αποφάσεις αλλά και για τις τρέχουσες ανάγκες της καθημερινότητας.

Η ισότητα αυτή ως αλληλοπεριχώρηση δεν συνιστά κάποια «πάλη διεκδικήσεων» αλλά την εκούσια παραίτηση ενός εκάστου κατά περίπτωση και υπέρ του κοινού καλού. Επίσης, δεν εξετάζεται δικανικά σε σχέση προς την ικανοποίηση του ατομικού μας δικαιώματος, αφού ουσιαστικά η ισότητα και η σωφροσύνη, η σύνεση και η συζυγία είναι άσκηση και δοκιμασία πάνω στην ελευθερία του άλλου, στο κατά πόσο, δηλαδή, σέβομαι και αποδέχομαι τον άλλον και δεν τον χρησιμοποιώ ως προς το σώμα του ή και ως προς τις πνευματικές και ψυχικές του λειτουργίες. Γι' αυτό και ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος στους λόγους του περί της «εννόμου συζυγίας» αποδίδει και αναγνωρίζει πρωτεύοντα ρόλο στη σύζυγο αναφερόμενος στην καλλιέργεια της σωφροσύνης και της σύνεσης μέσα στην οικογένεια.

Αντίστοιχα είναι και τα λειτουργήματα της γυναίκας ως μητέρας χωρίς να διαφοροποιείται από τα διακονήματά της ως συζύγου. Δύο ρόλοι σε ένα πρόσωπο, «δύο όψεις του ιδίου νομίσματος».

Είναι γνωστό, ότι η έννοια της συζυγίας και της ομοζυγίας περικλείει μέσα της και την σχέση της μητέρας – συζύγου προς τα παιδιά, της οποίας ο ρόλος δεν περιορίζεται μόνο στο θέμα της «ανατροφής», γιατί στο έργο αυτό και οι δύο γονείς αγωνίζονται, αλλά κυρίως στον τρόπο ανάπτυξης του παιδιού ως μίας ολοκληρωμένης ψυχοσωματικής προσωπικότητας, μέσα από την υπόδειξη του ορθού ρόλου της μητέρας ως γυναίκας και του πατέρα ως ανδρός. Γι' αυτό και καμμία πράξη υιοθεσίας (τεκνοθεσίας) μεταξύ ομοφύλων ζευγαριών, όσο δημοκρατικό και δικαιωματικό και αν ακούγεται, δεν μπορεί στην πράξη να γίνει αποδεκτό, τουλάχιστον από την Εκκλησία, αφού οι ρόλοι των δύο γονέων-συζύγων, ανδρός και γυναικός, είναι αλληλοσυμπληρούμενοι και αλληλοπεριχωρούμενοι σε σχέση προς τα παιδιά τους.

Αυτή η σχέση μητέρας – συζύγου και παιδιών είναι σχέση ζωής. Ξεκινά από

τη στιγμή της σύλληψης και στη βάση αυτή καθορίζονται όλες οι άλλες λειτουργικές σχέσεις ως πράξεις συμβίωσης. Η μητέρα προσφέρει ολόκληρη τη βιολογική της υπόσταση και ύπαρξη για την σύλληψη και την ανάπτυξη του παιδιού της και το αποτέλεσμα είναι μία συμπορευτική συμβίωση για μία κοινή περίοδο ζωής, όπου η ζωή της μητέρας εξαρτάται και από τη ζωή του κυοφορούμενου εμβρύου, όπως άλλωστε και η ζωή του εμβρύου εξαρτάται καθοριστικά από τη ζωή της μητέρας του.

Σ' αυτήν την σχέση όμως έχει συμβάλλει και ο πατέρας, γι' αυτό και για εκείνον ακόμη η σχέση πατέρα, μητέρας και εμβρύου είναι μία σχέση ζωής συμπληρωματική και αλληλοπεριχωρούμενη. Η ζωτική αυτή ιδιαίτερη σχέση πατέρα, μητέρας και εμβρύου δημιουργεί υποχρεώσεις και δικαιώματα τόσο για τους γονείς όσο και για το έμβρυο. Κανένας παράγοντας ή οποιαδήποτε άλλη αιτία δεν μπορούν να αποφασίζουν για την διακοπή αυτής της ζωτικής σχέσης. Στην λογική αυτή θεωρώ δικαιολογημένη την αντίδραση και την άρνηση της Ορθόδοξης Εκκλησίας να αποδεχθεί την άμβλωση, όταν η πράξη διακοπής της κύησης, η οποία συνεπάγεται και την διακοπή της ζωής του εμβρύου, γίνεται με σκοπό την μονομερή ικανοποίηση ατομικών δήθεν δικαιωμάτων του καθενός γονέα ή του οικογενειακού περιβάλλοντος ή κάποιας άλλης κοινωνικής αιτίας. Στη βάση αυτή το θέμα των αμβλώσεων δεν είναι μόνο νομικό αλλά κυρίως υπαρξιακό και ζήτημα οντολογίας στο πλαίσιο των σχέσεων γονέων και εμβρύου.

Ακόμη λοιπόν ένας λόγος όπου η κάθε μορφή υιοθεσίας, μάλιστα μεταξύ των ομοφύλων ως τεκνοθεσίας, δεν είναι «συμβατή» και προς αυτό το γεγονός της ζωής, γιατί η ζωή καθεαυτή είναι θέμα σχέσεων, συνεισφοράς και συμβίωσης σε κάθε φάση της ζωτικής ανάπτυξης και δεν κατανοείται μόνο ως ένα στιγμιαίο γεγονός ή ως μία έκφραση ή κατάσταση ατομικής επιβίωσης, ανεξάρτητης από τη ζωή των άλλων, κυρίως των γονέων, ή μόνο ως ένα γεγονός βιολογικής και φυσικής σύλληψης ούτε βέβαια ως μία έκφραση κοινωνικής ευαισθησίας.

Αυτή η σχέση ζωής μεταξύ των γονέων και των παιδιών συνεχίζεται και μετά την γέννηση των παιδιών τους «έως εσχάτων» και ο ρόλος τους δεν εξαντλείται μόνο στη βιολογική ανάπτυξη και συντήρηση των παιδιών αλλά και στην πνευματική και ψυχική ολοκλήρωσή τους.

Εάν λοιπόν ο ρόλος της γυναίκας, ως μητέρας και συζύγου, είναι τόσο σημαντικός, και όντως είναι σημαντικός, διερρωτώμαι σε τί χρησιμεύουν τα κάθε μορφής σύγχρονα φεμινιστικά κινήματα είτε η ανάπτυξη μιάς σύγχρονης «φεμινιστικής θεολογίας»; Νομίζω ότι δεν εξυπηρετούν σε τίποτε. Αποτελούν απλά ένα υποκατάστατο και μόνο κοινωνικής καταξίωσης, το οποίο έρχεται να τονίσει «κατ' επίφασιν» την διακριτότητα του φύλου της γυναίκας έναντι του ανδρός. Η ίδια η

φύση έχει δώσει την διακριτότητα αυτή του φύλου κυρίως ως προς την λειτουργικότητα του, να είναι δηλαδή σύζυγος και ομόζυγος, τροφός και μητέρα, και όχι κάποιο δικαιωματικό δεδομένο. Οι όροι άλλωστε «μητέρα» και «μάννα» αυτό ακριβώς υποδηλώνουν: Την λειτουργικότητα της μητρότητας, ως έκφραση συνεχούς «θρέψης» και «συντήρησης», και τη συμβολή της στην ανάπτυξη των παιδιών της, ως συνεχής αναγέννηση ενδοοικογενειακή και στην κοινωνία.

Η μητρότητα δεν είναι ιδιότητα αλλά λειτούργημα χαρισματικό της γυναικείας φύσης. Είναι παράγοντας δομικός της οικογένειας, καθίσταται η αιτιώδης συνάφεια για την πρόοδο και ευημερία και για τον λόγο αυτό η κοινωνική της συμβολή δεν εξαντλείται στους ρόλους, οι οποίοι καθορίζονται μόνο από την αναπαραγωγική τους λειτουργία αλλά και από το ρόλο της ως σημαντικού παράγοντα ανάπτυξης μέσα στο ίδιο το οικογενειακό περιβάλλον.

Ο συγγραφέας του βιβλίου των Παροιμιών (31,10-28) περιγράφει την «ουσία» της αληθινής γυναίκας, ως μητέρας και συζύγου, την οποία θεωρεί ασυγκρίτως ανωτέρα και από τους πλέον πολύτιμους λίθους. Η αφηγηματική αυτή αναφορά του Παροιμιαστή επιβεβαιώνει τον ουσιαστικό της ρόλο μέσα στην οικογένεια αλλά και την καταξίωσή της ως μητέρας και συζύγου, ιδιότητες και λειτούργηματα με τα οποία καταξιώνονται και τα δικαιώματά της, ενώ η επιδιωκόμενη «χειραφέτησή» της οδηγεί με βεβαιότητα στη διάλυση και διάσπαση, όχι μόνο της οικογένειας αλλά και της κοινωνίας γενικότερα, γιατί η πραγματικά αληθινή ελευθερία δεν σημαίνει απουσία δεσμεύσεων και περιορισμών αλλά σύμπραξη και συνέργεια σε μία δυναμική δημιουργικότητα, με την ανάπτυξη και διατήρηση μίας σχέσης όπου κάθε μέρος αλληλοπεριχωρείται και αλληλοσυμπληρώνεται, ώστε τα έργα και οι επιδιώξεις τους ως γονέων να έχουν την ανάλογη σκοποθεσία. Διαφορετικά οδηγούμεθα σε μία ασυδοσία ενδοοικογενειακή, η οποία συνεπάγεται την διάσπαση της.

Υπ' αυτήν την προοπτική η παραδοσιακά πυρηνική οικογένεια καθίσταται θεσμικά τρόπος επιβίωσης και ανάπτυξης, γιατί με τον τρόπο αυτό δεν μπορεί να εμφιλοχωρήσει ο ακραίος ατομοκεντρισμός και ανταγωνισμός και ο γάμος, ως γεγονός σχέσης και κοινωνίας, δεν μετατρέπεται σε καταναλωτικό αγαθό αλλά μέσο υπέρβασης των διαφόρων προβλημάτων και δυσλειτουργιών, οι οποίες επιλύονται με την υπομονή και την συναντίληψη. Άλλωστε με την συμμετοχή και των δύο γονέων, πατέρα και μητέρας, ως προτύπων σε μία οικογένεια, προσφέρονται ως προς την ανατροφή των παιδιών, τα εχέγγυα εκείνα τα οποία απαιτούνται για την διαμόρφωση μίας ισορροπημένης προσωπικότητας των παιδιών τους.

Στην σύγχρονη όμως εποχή της μετανεωτερικότητας, ακόμη και στην πυρηνική οικογένεια, η μητρότητα αμφισβητείται. Η στοχοποίηση των γονέων γενικά, του πατέρα και της μητέρας, συνεπάγεται μία στάση και

μία τελμάτωση, αφού η ευθύνη και η αυτοθυσία αποδυναμώνονται και η ανατροφή των παιδιών από πράξη δημιουργικότητας μετατρέπεται σε «βάρος», γεγονός το οποίο οδηγεί με μεγάλη ευκολία στην αντικατάσταση της τεκνογονίας με τα «κατοικίδια συντροφιάς», ως υποκατάστατο δήθεν ισοτίμων σχέσεων και στάση ζωής.

Ανάλογη προβληματική εμφανίζεται και στις εναλλακτικές ή συμπεριληπτικές μορφές συνύπαρξης, οι οποίες όμως δεν μπορούν να διεκδικούν ή να επιδιώκουν τον χαρακτηρισμό «οικογένεια». Η αρχή μάλιστα, ότι «όλα τα μοντέλα οικογένειας είναι ισότιμα και προς την πυρηνική οικογένεια», σχετικοποιεί «θεμελιώδεις ρόλους» και αποδυναμώνει την ίδια την λειτουργικότητα της μητρότητας. Θα πρέπει όμως να γνωρίζουμε ότι εάν διαλυθεί η πυρηνική οικογένεια, εξαιτίας του εκσυγχρονισμού, δεν θα υπάρχει κανένας άλλος παράγοντας ουσιαστικός και αναγκαίος για να μην ερημοποιηθεί η ανθρώπινη κοινωνία, ψυχικά, οντολογικά και λειτουργικά, έστω και αν έχει επικρατήσει η αντίληψη ότι η συνέχεια της ζωής είναι απλά και μόνο μία συγκυριακή ή συμβατική κατάσταση ατομικών απολαύσεων ή κατ' επιλογήν δομών.

Είναι λοιπόν απαραίτητο να προστατέψουμε την μητρότητα, εάν θέλουμε η κατ' ουσίαν πυρηνική οικογένεια, να λειτουργήσει επωφελώς εντός της ελληνικής κοινωνίας.

Όσο η γυναίκα καταξιώνεται στη λειτουργικότητα της γυναικείας φύσης της, ως μητέρα και σύζυγος, τόσο η καταξίωση της αυτή έχει το θετικό της αποτύπωμα στην οικογένεια της και στην κοινωνία μας. Τότε μόνο θα υπάρχει ελπίδα ότι, όχι μόνο θα επιτύχουμε την μεταμόρφωση και την πλήρωση της καθημερινής μας ζωής, που τόσο συχνά μας φαίνεται κενή και δυσβάστακτη, αλλά συγχρόνως ότι θα μπορέσουμε να εκπληρώσουμε τον λόγο για τον οποίο γεννηθήκαμε, ανατραφήκαμε και βρισκόμαστε τώρα πάνω στη γη, σε μία συνεχή πορεία ευδαίμονος καλλιέργειας, ισόρροπης ανάπτυξης, καθολικής πρόοδου και ευημερίας «έως εσχάτων».